

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ ΣΕ
ΛΕΧΩΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ (CORONAVIRUS
DISEASE 2019-COVID-19)**

ANNA ΒΟΥΡΚΟΥ

Λεμεσός, Απρίλιος 2022

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Πτυχιακή Εργασία

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ ΣΕ
ΛΕΧΩΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ (CORONAVIRUS
DISEASE 2019-COVID-19)**

ANNA ΒΟΥΡΚΟΥ

Επιβλέπων καθηγητής

Δρ. Σωκράτης Σωκράτους

Λεμεσός, Απρίλιος 2022

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Άννα, Βούρκου, 2022

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όλους όσους βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν στην εκπόνηση αυτής της πτυχιακής εργασίας. Ιδιαίτερα, τον Δρ. Σωκράτη Σωκράτους για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση που μου πρόσφερε, καθώς και τον χρόνο που αφιέρωσε στην επίλυση αποριών καθ' όλη την διάρκεια συγγραφής της παρούσας βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους γονείς μου για όλη την στήριξη και την αγάπη που μου πρόσφεραν καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Εισαγωγή: Η παρουσία της πανδημίας του COVID-19 επηρέασε τόσο τη σωματική, όσο και την ψυχική υγεία του γενικού πληθυσμού. Ένας από τους ευάλωτους πληθυσμούς που τέθηκε σε κίνδυνο εμφάνισης καταθλιπτικών συμπτωμάτων ήταν και οι λεχώνες γυναίκες.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας ανασκόπησης υπήρξε η διερεύνηση της παρουσίας των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε λεχώνες κατά τον εγκλεισμό στην πανδημία COVID-19.

Υλικό και Μέθοδος: Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η αναζήτηση της σχετικής διεθνούς βιβλιογραφίας σε βάσεις δεδομένων (pubment, cinahl, και ο Παντογνώστης της βιβλιοθήκης του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου) με λέξεις κλειδιά “depression”, “postpartum ή postnatal”, “covid-19” και “lockdown” σε όλους τους πιθανούς συνδυασμούς.

Αποτελέσματα: Η αναζήτηση κατέληξε σε εννέα (9) μελέτες, κατά την περίοδο 2020-2022, που πληρούσαν τα προκαθορισμένα κριτήρια. Μέσα από την αναζήτηση της βιβλιογραφίας διαπιστώθηκε πως ο επιπολασμός των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων αυξήθηκε στο 38,8%-47,5%, έναντι του παγκόσμιου επιπολασμού ΣΚ σε λεχώνες που προπανδημικά ήταν στο 17%-17,7%. Σημαντικοί παράγοντες που συσχετίστηκαν με τα επιλόχεια ΣΚ ήταν, η επιμόλυνση των λεχώνων με την νόσο COVID-19, ή ο φόβος επιμόλυνσης της μητέρας και του παιδιού, η ανεπάρκεια στο βαθμό παροχής κοινωνικής υποστήριξης, η αναστολή από την εργασία και το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό εισόδημα, καθώς και η έλλειψη επικοινωνίας και οι συγκρούσεις των λεχώνων με τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Συμπεράσματα: Η πανδημία του COVID-19 και τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν επηρέασαν σημαντικά την ψυχική υγεία των λεχώνων. Η αύξηση του επιπολασμού των ΣΚ στο 38,8%-47,5% και η παρουσία κοινών παραγόντων που συσχετίστηκαν με τα επιλόχεια καταθλιπτικά συμπτώματα, είναι η απόδειξη ότι απαιτείτε η άμεση και αναγκαία εφαρμογή παρεμβάσεων σε κοινωνικό επίπεδο. Σημαντικός προστατευτικός παράγοντας ζωτικής σημασίας αποτελεί η παροχή ψυχολογικής και συναισθηματικής υποστήριξης σε λεχώνες που διατρέχουν κίνδυνο εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης. Σίγουρα, η διεξαγωγή περαιτέρω συλλογικών και διαχρονικών μελετών σε διεθνές επίπεδο θα οδηγήσει σε ακριβέστερα και πιο σαφή αποτελέσματα μεταξύ του πληθυσμού των λεχώνων.

Λέξεις-κλειδιά: κατάθλιψη, επιλόχεια κατάθλιψη, κορονοϊός, πανδημία, εγκλεισμός

ABSTRACT

Introduction: The presence of the covid-19 pandemic affected both the physical and mental health of the general population. One of the most vulnerable populations at risk of developing depressive symptoms was post-partum women.

Aim: The purpose of the current systematic review is to investigate the presence of depressive symptoms in post-partum women during the lockdown of the covid-19 pandemic.

Material and Method: The method used was to search the international literature in the following databases (PubMed, Cinahl, Pantognostis) with all the various combinations of the keywords “depression”, “postpartum” or “postnatal”, “covid-19” and “lockdown”.

Results: The search resulted in nine (9) studies during the period 2020-2022 which met the predefined criteria. Through the literature search it appeared that the prevalence of postpartum depressive symptoms increased to 38,8%-47,5% compared to the pre pandemic global prevalence of postpartum depressive symptoms which was at 17-17,7%. Some of the important factors that are associated with post-partum depressive symptoms were the infection of the post-partum women with Covid-19, the fear of both mother and child being infected, the inadequate social support, job termination and low socioeconomic status as well as lack of communication with loved ones.

Conclusions: The covid-19 pandemic and the restrictive measures that were imposed significantly affected the mental health of postpartum women. The increase in the prevalence of depressive symptoms is enough proof for the need of immediate and necessary implementation of social interventions. An important protective factor is the provision of psychological and emotional support to mothers who are at risk of developing postpartum depression. Certainly, the conduction of further collective and timeless internationally based studies will lead to more accurate and clearer results among the maternity population.

Keywords: Depression, post-partum depression, covid-19, pandemic, lockdown.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:	v
ABSTRACT	vi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	ix
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	x
ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ	xi
1. Εισαγωγή	1
1.1 Εννοιολογικό πλαίσιο	3
2. Σκοπός	4
2.1 ΚΥΡΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	4
3. Υλικό-Μέθοδος	5
4. Αποτελέσματα	7
4.1 Μεθοδολογικά χαρακτηριστικά των μελετών	7
4.2 Ανάλυση των αποτελεσμάτων	10
5. Συζήτηση	37
5.1 Περιορισμοί μελέτης	41
6. Συμπεράσματα	42
6.1 Εισηγήσεις για περαιτέρω έρευνα	43
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	45

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά ποσοτικών μελετών που ανασκοπήθηκαν	17
---	----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εικόνα 1: Διαγραμματική απεικόνιση της διαδικασίας επιλογής άρθρων **Error! Bookmark not defined.**

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παρουσιάζονται όλες οι σημαντικές συντομογραφίες που έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα ανασκόπηση:

ΒΤΠ: Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου

ΣΚ: Συμπτώματα κατάθλιψης

ΤΕΠΑΚ.: Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

PPD.: Postpartum Depression

OR: Odds Ratio, Λόγος συμπληρωματικών πιθανοτήτων (λόγος των οτς)

COVID-19 Coronavirus disease 2019

Π.Ο.Υ. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

WHO World Health Organization

ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

Postpartum

Επιλόχειος κατάθλιψη

Depression

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό υγείας, τον Δεκέμβριο του 2019 αναφέρθηκε από την πόλη Γουχάν, της επαρχίας Χουμπέι στην Κίνα, η εμφάνιση περιπτώσεων πνευμονίας άγνωστης αιτιολογίας, όπου στην πορεία εξαπλώθηκε παγκοσμίως (WHO, 2020). Στις 30 Ιανουαρίου του 2020, ο Π.Ο.Υ. ανακηρύσσει το ξέσπασμα του νέου κορονοϊού (2019-nCoV), ως έκτακτη ανάγκη για την δημόσια υγεία διεθνούς συμφέροντος (WHO, 2020). Οι επιστήμονες κάνουν αναφορά για μια μολυσματική ασθένεια που προκαλείται από σοβαρό οξύ αναπνευστικό σύνδρομο και συνοδεύεται από σοβαρές επιπτώσεις που μπορεί να είναι επιβλαβής και για άλλα όργανα (SARS-CoV-2) (Ghebreyesus, 2020).

Η ραγδαία εξάπλωση της νόσου COVID-19, τα υψηλά ποσοστά θνησιμότητας σε ευάλωτους πληθυσμούς, η εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων και καραντίνας, καθώς και η απουσία αποτελεσματικής θεραπείας για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19, δεν αποτέλεσαν παράγοντες που επηρέασαν μόνο την σωματική, αλλά και την ψυχική υγεία των ανθρώπων (Xiang, et al., 2020). Επιπλέον η κοινωνική απομόνωση, η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης και οι οικονομικές δυσκολίες ήταν μερικές από τις αιτίες που προκάλεσαν αισθήματα φόβου, αβεβαιότητας, άγχους και κατάθλιψης στον γενικό πληθυσμό (Usmani, et al., 2021).

Ένας από τους μεγαλύτερους και πιο ευάλωτους πληθυσμούς που τέθηκε σε κίνδυνο με την παρουσία της πανδημίας του COVID-19 ήταν οι λεχώνες γυναίκες. Οι γυναίκες δηλαδή, μετά τον τοκετό ή κατά το διάστημα 6-7 εβδομάδων μετά την γέννηση του παιδιού τους. Η περίοδος πριν, κατά την διάρκεια και μετά τον τοκετό αποτελεί ήδη μια περίοδο προκλήσεων για την λεχώνα με ψυχολογικές και κοινωνικές αλλαγές στο περιβάλλον της, όπου την καθιστά ευάλωτη στην εμφάνιση ψυχικών διαταραχών και ειδικότερα στην παρουσία καταθλιπτικών συμπτωμάτων (Usmani, et al., 2021). Ο παγκόσμιος επιπολασμός επιλόχειας κατάθλιψης για τις λεχώνες που παρουσιάστηκε από την συστηματική ανασκόπηση (Holbrook, et al., 2018), πριν από την εμφάνιση της πανδημίας ήταν στο 17,7%.

Η ύπαρξη επιλόχειας κατάθλιψης αποτελεί ένα θέμα που δεν αφορά μόνο την λεχώνα. Η μελέτη (Tavares, et al., 2021), τονίζει ότι η εμφάνιση επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων εμφανίζεται και στους άνδρες που μόλις έγιναν πατέρες. Επιπλέον, επηρεάζεται άμεσα και το νεογνό, εφόσον σε περιπτώσεις όπου τα συμπτώματα της

κατάθλιψης είναι σοβαρά υπάρχει κίνδυνος όχι μόνο για την ζωή της μητέρας, αλλά και για την ζωή του ίδιου του νεογνού. Η διερεύνηση της παρουσίας και του επιπολασμού καταθλιπτικών συμπτωμάτων στις λεχώνες, στην περίοδο της πανδημίας, αποτελεί ένα σοβαρό ζήτημα ζωτικής σημασίας τόσο για την κοινωνία, όσο και για την Ψυχική και Νοσηλευτική Επιστήμη. Η κατανόηση της ψυχολογικής κατάστασης των λεχώνων την δεδομένη στιγμή θα βοηθήσει τους επαγγελματίες υγείας ώστε να είναι προετοιμασμένοι να αναγνωρίσουν την ύπαρξη συμπτωμάτων κατάθλιψης σε μια λεχώνα και να προβούν στις κατάλληλες παρεμβάσεις. Επιπρόσθετα, μέσω της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης οι γυναίκες που προγραμματίζουν στο άμεσο μέλλον να αποκτήσουν παιδί θα είναι ενημερωμένες και προετοιμασμένες για τους παράγοντες που εμφανίστηκαν με την παρουσία της πανδημίας και αποτέλεσαν κίνδυνο στην εμφάνιση επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων.

1.1 Εννοιολογικό πλαίσιο

Λεχώνα: καλείται η γυναίκα αμέσως μετά την γέννηση του νεογνού και μέχρι το διάστημα 6-8 εβδομάδων από την μέρα του τοκετού (Health, 2022).

Κατάθλιψη: το άτομο χαρακτηρίζεται από καταθλιπτική διάθεση (δυσφορία) και ανηδονία. Τις περισσότερες ώρες της ημέρας το άτομο αισθάνεται καταθλιπτικά, για τουλάχιστον δύο εβδομάδες και αυτό έχει διάρκεια κατά μέσο όρο έξι μήνες. Άλλα χαρακτηριστικά της κατάθλιψης είναι οι διαταραχές στον ύπνο, η έλλειψη όρεξης και ενέργειας, η σκέψεις θανάτου και ο αυτοκτονικός ιδεασμός (*WHO, 2020*).

Επιλόχεια κατάθλιψη: είναι το σύνολο συμπεριφορικών, συναισθηματικών και σωματικών αλλαγών που συμβαίνουν σε ορισμένες γυναίκες μετά τον τοκετό (λεχώνες). Επιπλέον, η επιλόχεια κατάθλιψη συνδέεται με χημικές αλλαγές, όπως την ταχεία πτώση ορμονών και συγκεκριμένα των οιστρογόνων και της προγεστερόνης. Μια στις δέκα λεχώνες που αναπτύσσει επιλόχεια κατάθλιψη θα εμφανίσει σοβαρότερη και μακροχρόνια κατάθλιψη (Bruce, 2020).

2. Σκοπός

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της παρουσίας των συμπτωμάτων κατάθλιψης στις λεχώνες κατά την διάρκεια εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων και του εγκλεισμού, στην πανδημία COVID-19. Συγκεκριμένα, η μελέτη αποσκοπεί στην διερεύνηση του επιπολασμού των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε λεχώνες, κατά την πανδημία. Καθώς, και τον καθορισμό των παραγόντων που συσχετίστηκαν με τα συμπτώματα κατάθλιψης, την περίοδο αυτή.

2.1 ΚΥΡΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο αυτό η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στα εξής ερωτήματα:

- A. Ποιος είναι ο επιπολασμός της παρουσίας των συμπτωμάτων κατάθλιψης στις λεχώνες στην πανδημία;
- B. Ποια η σχέση της παρουσίας των ΣΚ σε σχέση με:
 - 1. Την επιμόλυνση ή τον φόβο επιμόλυνσης με την ασθένεια Covid-19
 - 2. Τον βαθμό παροχής υποστήριξης και βοήθειας
 - 3. Την εργασία και το κοινωνικό οικονομικό εισόδημα
 - 4. Την επικοινωνία και τις διαπροσωπικές σχέσεις των λεχόνων

3. Υλικό-Μέθοδος

Η αναζήτηση των άρθρων (πρωτογενής μελέτες) για την ολοκλήρωση της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης πραγματοποιήθηκε μέσω των ακόλουθων ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων: PubMed, cinahl και Παντογνώστης (BTΠ). Η αναζήτηση των μελετών ξεκίνησε από τον Οκτώβριο του έτους 2021 και ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2022. Για την αναζήτηση των άρθρων χρησιμοποιήθηκαν οι λέξεις κλειδιά: «postpartum depression», «lockdown», «pandemic», «covid-19». Όλες οι λέξεις κλειδιά έγιναν με συνδυασμό των συντελεστών OR και AND. Η αναζήτηση οδήγησε σε 226 άρθρα με περιορισμένο χρονικό πλαίσιο 2020-2022.

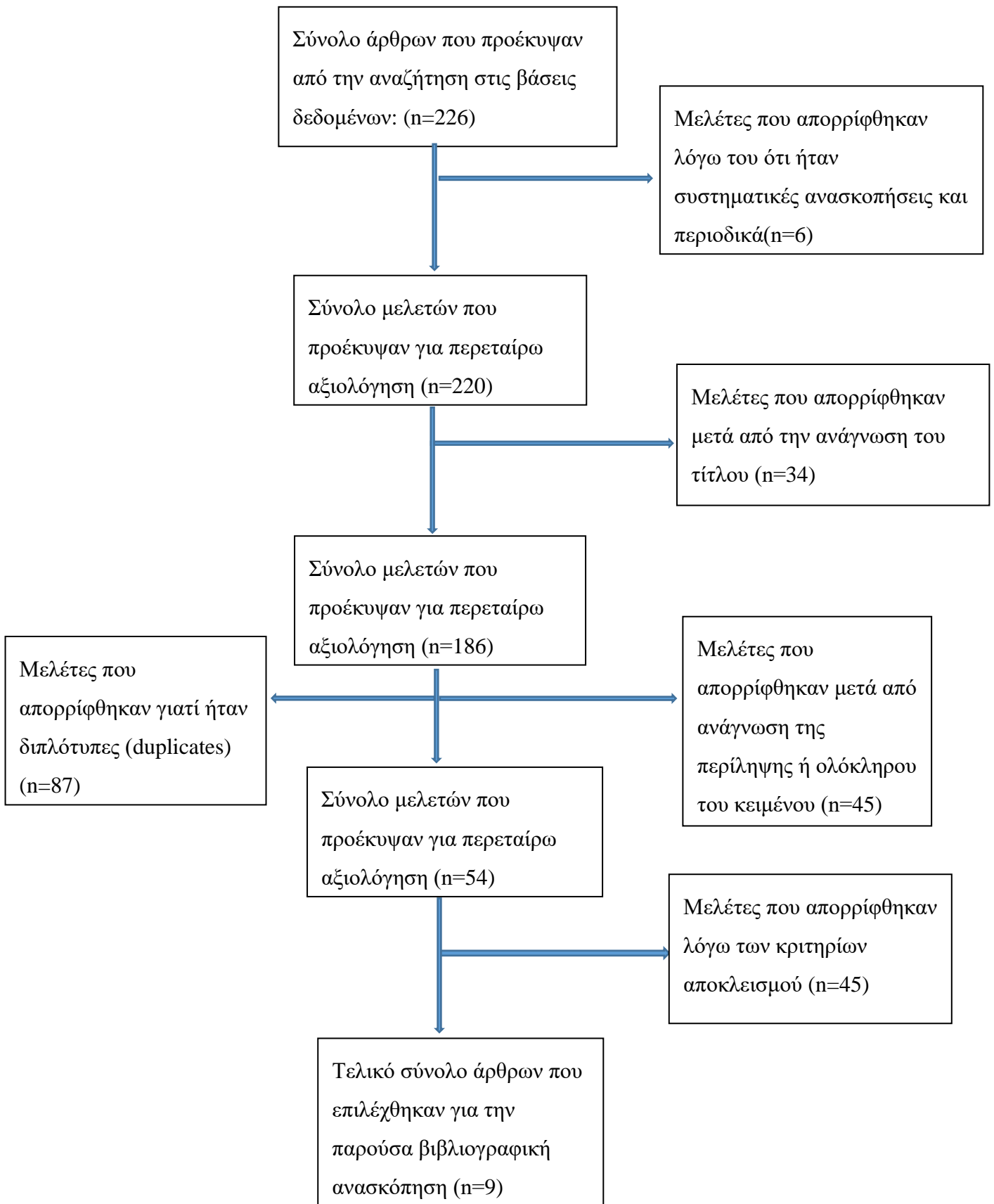
Κριτήρια εισδοχής:

1. Ερευνητικά άρθρα σχετικά με το υπό διερεύνηση θέμα.
2. Ερευνητικά άρθρα με χρονικό περιορισμό 2020-2022.
3. Ερευνητικά άρθρα που είναι δημοσιευμένα μόνο στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα.
4. Ερευνητικά άρθρα που αφορούσαν λεχώνες γυναίκες.
5. Άρθρα τα οποία μπορούσαν να προβληθούν σε πλήρη μορφή.

Κριτήρια Αποκλεισμού:

1. Άρθρα δημοσιευμένα σε περιοδικά και συστηματικές ανασκοπήσεις .
2. Άρθρα που δεν υπήρχε δυνατότητα πρόσβασης σε πλήρη μορφή.
3. Άρθρα που αναφέρονταν σε εγκυμονούσες γυναίκες.
4. Ερευνητικά άρθρα δημοσιευμένα πριν από την πανδημία.

Διάγραμμα 1: Διαγραμματική απεικόνιση της διαδικασίας επιλογής άρθρων

4. Αποτελέσματα

4.1 Μεθοδολογικά χαρακτηριστικά των μελετών

α. Χώρα διεξαγωγής και σχεδιασμός:

Οι εννέα (9) συνολικά έρευνες που χρησιμοποιήθηκαν για την παρούσα ανασκόπηση αφορούν ποσοτικές μελέτες και συγκεκριμένα συγχρονικές. Όλες είναι δημοσιευμένες στην αγγλική γλώσσα. Η χώρες διεξαγωγής των ερευνών έχουν ως εξής: μια (1) στην Βραζιλία (Galletta, et al., 2022), μια (1) στις Η.Π.Α. (Gildner, et al., 2021), μια (1) στο Μεξικό (Rico, et al., 2021), μια (1) στην Τουρκία (Kaplan et al., 2021)μια (1) στην Σερβία (Stojanov, et al., 2021), δύο(2) στο Λονδίνο-Ηνωμένο Βασίλειο (Fallon, et al., 2021) & (Myers & Emmott, 2021) και δύο (2) στην Ιταλία (Ostacoli, et al., 2020) & (Spinola, et al., 2020).

β. Δείγμα και δειγματοληψία:

Η δειγματοληψία στις οκτώ ακόλουθες μελέτες από τις εννέα ήταν σκόπιμη. Συγκεκριμένα, η μελέτη (Galletta, et al., 2022) χρησιμοποίησε δεδομένα από 184 λεχώνες, με μέσο όρο 56 μέρες μετά τον τοκετό, από δύο νοσοκομεία που εντάσσονται στο Σάο Πάολο, κατά την διάρκεια της πανδημίας. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 91%. Στην μελέτη (Gildner, et al., 2021) συμμετείχαν συνολικά 971 γυναίκες που γέννησαν κατά την διάρκεια της πανδημίας. Το ποσοστό ανταπόκρισης που αναφέρεται ήταν 92,8%. Στην μελέτη (Rico, et al., 2021) συμμετείχαν 293 λεχώνες, άνω των 18 ετών, 4–12 εβδομάδες μετά τον τοκετό. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 68,8%. Η μελέτη (Myers & Emmott, 2021) χρησιμοποίησε δεδομένα από 162 μητέρες που ζουν στο Λονδίνο και έχουν βρέφη ηλικίας <6 μηνών. Στην μελέτη (Ostacoli, et al., 2020) χρησιμοποιήθηκε δείγμα από 163 λεχώνες που γέννησαν στο μαιευτικό ιατρικό κέντρο Sant' Anna, City of Health και Science (Τορίνο, Ιταλία), κατά την περίοδο εφαρμογής των περιοριστικών μέτρων σε νοσοκομεία λόγω της πανδημίας του κορονοϊού. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 60,8%. Η μελέτη (Kaplan et al., 2021) σύλλεξε δεδομένα από 223 γυναίκες που γέννησαν σε τριτοβάθμιο νοσοκομείο στην πρωτεύουσα της Τουρκίας, μέσω ισχυρών νοσοκομειακών περιοριστικών μέτρων. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 42,5%. Στην μελέτη (Stojanov, et al., 2021) έλαβαν μέρος 108 γυναίκες μετά τον τοκετό που συγκρίθηκαν με μια έρευνα προπανδημικά και αφορούσε 67 μητέρες, για να αξιολογηθεί το αντίκτυπο που επέφερε η πανδημία. Η μελέτη (Spinola, et al., 2020)

έλαβε δείγμα από 243 γυναίκες, άνω των 18 ετών, που ζουν στην Ιταλία και έχουν βρέφος ηλικίας 0-1 έτους.

Τέλος, στην μελέτη (Fallon, et al., 2021) πραγματοποιήθηκε δειγματοληψία ευκολίας με συμμετοχή 614 λεχώνων με βρέφη ηλικίας μέχρι 12 εβδομάδων που βίωσαν τον “εγκλεισμό” και τα περιοριστικά μέτρα που επέβαλε η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου το 2020.

γ. Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Το πιο κοινό εργαλείο μέτρησης που χρησιμοποιήθηκε και στις εννέα (9) μελέτες ήταν η Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS). Πρόκειται για την πιο συχνή και ευρέως γνωστή κλίμακα που χρησιμοποιείται για να αξιολογήσει την εμφάνιση επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων. Αποτελείται από 10 στοιχεία και κατανέμει βαθμολογία από το 0-30, με την υψηλότερη βαθμολογία να υποδηλώνει και τα περισσότερα και πιο σοβαρά συμπτώματα κατάθλιψης. Στις μελέτες που χρησιμοποιήθηκαν για την παρούσα ανασκόπηση παρατηρήθηκε να διαφέρει η βαθμολογία αποκοπής που υποδηλώνει την παρουσία καταθλιπτικών συμπτωμάτων. Συγκεκριμένα στην μελέτη (Fallon, et al., 2021) η κλινική αποκοπή βαθμολογίας ήταν ≥ 13 . Σε αντίθεση με τις μελέτες (Ostacoli, et al., 2020) και (Myers & Emmott, 2021) που η αποκοπή ξεκινούσε από την βαθμολογία ≥ 11 . Στην μελέτη (Galletta, et al., 2022) η αποκοπή ξεκινούσε από την βαθμολογία ≥ 12 .

Ένα ακόμη κοινό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε σε δύο μελέτες (Fallon (2021) & Ostacoli (2020)) ήταν το Relationship Questionnaire (RQ). Πρόκειται για ένα ερωτηματολόγιο που εξετάζει τις σχέσεις μεταξύ των ενηλίκων και τον βαθμό προσκόλλησης.

Στην μελέτη (Fallon, et al., 2021) άλλα εργαλεία συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν για να εξετάσουν συμπτώματα εκτός από την κατάθλιψη ήταν η κλίμακα State-Trait Anxiety Inventory – State scale (STAI-S)- Κλίμακα καταγραφής άγχους, η κλίμακα Postpartum Specific Anxiety Scale (PSAS-RSF-C)- κλίμακα συγκεκριμένου άγχους μετά τον τοκετό. Η κλίμακα Parenting Sense of Competence Scale (PSOC), ένα ευρέως διαδεδομένο εργαλείο που εξετάζει την γονική αυτό-αποτελεσματικότητα και ικανότητα. Ακόμη μια κλίμακα που χρησιμοποίησε η συγκεκριμένη μελέτη ήταν η Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS)- Πολυδιάστατη Κλίμακα

Αντιλαμβανόμενης Κοινωνικής Υποστήριξης. Πρόκειται για ένα σύντομο ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιείται προκειμένου να αναγνωριστεί η κοινωνική υποστήριξη που είχε κάποιος από την οικογένεια, τους φίλους του και από άλλα σημαντικά στοιχεία. Αποτελείται από 12 στοιχεία και οι υψηλότερες βαθμολογίες φανερώνουν και τα υψηλότερα επίπεδα κοινωνικής υποστήριξης.

Στη μελέτη (Spinola, et al., 2020) ακόμη ένα εργαλείο συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε ήταν η κλίμακα Maternity Social Support Scale- MSSS-(Κλίμακα Μητρικής κοινωνικής υποστήριξης). Η συγκεκριμένη κλίμακα χρησιμοποιείται για να αναγνωρίσει την οικογενειακή, την κοινωνική και την συζυγική υποστήριξη που δόθηκε σε μητέρες. Αποτελείται από 6 στοιχεία και η χαμηλότερες βαθμολογίες δηλώνουν φτωχότερες συνθήκες υγείας καθώς επίσης και την ύπαρξη επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Αντιληπτού Στρες (PSS-10).

4.2 Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Γενικό αποτέλεσμα της παρούσας ανασκόπησης αποτελεί η αύξηση του επιπολασμού των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε λεχώνες κατά την διάρκεια της πανδημίας. Συγκριτικά με τον παγκόσμιο επιπολασμό των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων που αναφέρονται προπανδημικά παρατηρήθηκε η σταδιακή αύξηση στην εμφάνιση τους στην περίοδο της πανδημίας. Επιπλέον, παράγοντες που φαίνεται να συσχετίστηκαν άμεσα με την παρουσία καταθλιπτικών συμπτωμάτων στις λεχώνες ήταν η επιμόλυνση των λεχώνων με την νόσο COVID-19, ή ο φόβος επιμόλυνσης της μητέρας και του παιδιού, ο ανεπαρκής βαθμός παροχής κοινωνικής υποστήριξης, η αναστολή από την εργασία, το χαμηλό οικογενειακό εισόδημα, καθώς και η έλλειψη επικοινωνίας με αγαπημένα πρόσωπα. Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα από τις εννέα συγχρονικές μελέτες που χρησιμοποιήθηκαν.

4.2.A.1 Επιπολασμός της παρουσίας των συμπτωμάτων κατάθλιψης

Από τις εννέα (9) μελέτες που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα ανασκόπηση οι επτά (7) ακόλουθες μελέτες είχαν ως πρώτο σκοπό την διερεύνηση του επιπολασμού των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε λεχώνες στην περίοδο της πανδημίας (Βλέπετε πίνακα 1).

Η πιο πρόσφατη μελέτη (Galletta, et al., 2022),πραγματοποιήθηκε στην Βραζιλία με σκοπό την διερεύνηση του επιπολασμού των ΣΚ και την συσχέτιση τους με την λοίμωξη Covid-19 σε λεχώνες, στην πανδημία. Η συγχρονική μελέτη είχε δείγμα 184 λεχώνες με μέσο όρο πενήντα έξι ημέρες μετά τον τοκετό και το ποσοστό ανταπόκρισης να φτάνει στο 91%. Χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα EPDS και η δειγματοληψία ήταν σκόπιμη. Το 38,8% (69/178),των λεχώνων εμφάνισαν συμπτώματα επιλόχειας κατάθλιψης με το 14,3% (26/182) των λεχώνων να εμφανίζει θετική απάντηση στο σημείο 10 της EPDS, γεγονός που φανερώνει αυτοκτονικό ιδεασμό. Οι γυναίκες με επιλόχεια κατάθλιψη είχαν μέσο όρο λιγότερες μέρες απομόνωσης σε σχέση με τις γυναίκες που επέλεξαν να περιοριστούν στο σπίτι. (μέσος όρος 15 έναντι 40 ημερών, $p=0,02$). Παρατηρήθηκαν επίσης χαμηλότερα ποσοστά καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε γυναίκες που περιορίζονταν στο σπίτι σε σχέση με τις γυναίκες που κυκλοφορούσαν (25% έναντι 44,5%, $OR=0,40$ (0,2-0,9)).

Η μελέτη (Rico, et al., 2021), που πραγματοποιήθηκε στο Μεξικό, αφορούσε 293 Μεξικανές λεχώνες, 4-12 εβδομάδες μετά τον τοκετό, άνω των 18 ετών . Διερευνήθηκε ο επιπολασμός συμπτωμάτων κατάθλιψης και του άγχους σε λεχώνες κατά την διάρκεια lockdown, μέσω διαδικτυακής έρευνας. Το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 68,8%. Ο

επιπολασμό (95% CI) των συμπτωμάτων κατάθλιψης μετά τον τοκετό ήταν 39,2%. Ποσοστό που φανερώνει σημαντική άνοδο στον παγκόσμιο επιπολασμό της επιλόχειας κατάθλιψης, όπου πριν από το lockdown κυμαινόταν από 14%-20% . Επιπλέον, αποτελεί υψηλότερο ποσοστό από τον επιπολασμό επιλόχειας κατάθλιψης που σημειώθηκε πριν την πανδημία στο ίδιο ίδρυμα χρησιμοποιώντας την ίδια κλίμακα EPDS, που ήταν 24,5% . Ο μέσος όρος (\pm SD) στην συνολική βαθμολογία EPDS ήταν 11 ± 6 . Π Παρατηρήθηκε σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ των συνολικών βαθμολογιών στην κλίμακα EPDS ($p < 0.001$).

Η συγχρονική μελέτη (Myers & Emmott, 2021), έλαβε χώρα στο Λονδίνο με δείγμα 162 μητέρες με βρέφη ηλικίας ≤ 6 μηνών. Συλλέκτηκαν δεδομένα από τον Μάιο μέχρι τον Ιούνιο του 2020. Δόθηκε διαδουκτυακό ερωτηματολόγιο και τα καταθλιπτικά συμπτώματα εξετάστηκαν μέσω της κλίμακας EPDS. Η βαθμολογία αποκοπής στην κλίμακα για επιλόχεια κατάθλιψη ήταν ≥ 11 . Η κλίμακα EPDS προσέγγισε κατανομή με μέσο όρο 10.4 (SD 4.7), στην περίοδο πανδημίας έναντι της βαθμολογίας 6,4 (SD 6,9) που αναφέρεται προπανδημικά. Σύμφωνα με την EPDS: 47,5% έχει επιλόχεια κατάθλιπτικά συμπτώματα, εφόσον έχει βαθμολογία ≥ 11 και το 34,6% από αυτούς έχει ≥ 13 , βαθμολογία που φανερώνει σοβαρότερη και πιο επικύνδυνη επιλόχεια κατάθλιψη.

Η μελέτη (Fallon, et al., 2021) , έλαβε χώρα στο Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο) και αφορούσε 614 μητέρες, με βρέφη ηλικίας 0-12 εβδομάδων. Η συγχρονική μελέτη πραγματοποιήθηκε κατά την διάρκεια κοινωνικών μέτρων αποστασιοποίησης. Διερευνήθηκε ο επιπολασμός κατάθλιψης και άγχους στις μητέρες. Υπήρχε σημαντική διαφορά ($p < 0.001$) στις βαθμολογίες EPDS κατά την πανδημία ($M = 11,56$, $SD = 5,90$) σε σύγκριση με τις βαθμολογίες στην επιλεγμένη προ-πανδημική μελέτη ($M = 9,13$, $SD = 5,72$). Το 11,4% των γυναικών διαγνώστηκαν με επιλόχεια κατάθλιψη και το 43% ανέφεραν βαθμολογία ≥ 13 στην EPDS, γεγονός που πάλι φανερώνει την ύπαρξη ΣΚ.

Η μελέτη (Karlan et al., 2021), που πραγματοποιήθηκε στην Τουρκία με δείγμα 223 λεχώνες, είχε και αυτή στόχο να διερευνήσει τον επιπολασμό επιλόχειων ΣΚ κατά την περίοδο της πανδημίας. Η διάμεση βαθμολογία που λήφθηκε από το EPDS ήταν 7 και το 14,8% (33/223) των γυναικών διατρέχουν κίνδυνο εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης, με τον μέσο όρο να φτάνει στην βαθμολογία 15 της EPDS ($p < 0.001$).

Η μελέτη (Spinola, et al., 2020), έλαβε χώρα στην Ιταλία με δείγμα 243 μητέρες, με παιδιά ηλικίας κάτω του ενός έτους. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε διαδουκτυακά, από τον Μάιο

μέχρι τον Ιούνιο του 2020. Διερευνήθηκε ο επιπολασμός των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε λεχώνες πριν και μετά την πανδημία. Ως αποτέλεσμα, το 44,4% των λεχώνων παρουσίασαν βαθμολογία πάνω από το όριο (≥ 12) στην κλίμακα EPDS. Επιπλέον, βρέθηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ των βαθμολογιών στις EPDS και της κλίμακας αντιληπτού άγχους (PSS), καθώς και της κλίμακας της μητρικής κοινωνικής υποστήριξης (MSSS) ($p < 0.001$).

Τέλος, η συγχρονική μελέτη (Ostacoli, et al., 2020), πραγματοποιήθηκε και αυτή στην Ιταλία με δείγμα 163 λεχώνες, που γέννησαν σε μαιευτικό/γυναικολογικό ιατρικό κέντρο μεγάλου όγκου κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19. Είχε ποσοστό ανταπόκρισης 60,8%. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε διαδουκτυκά, από τον Μάρτιο μέχρι και τον Ιούνιο. Διερευνήθηκε ο επιπολασμός των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε λεχώνες. Βρέθηκε θετική βαθμολογία στην EPDS ($EPDS \geq 11$) και επομένως, συμπτώματα κατάθλιψης παρουσίασαν 72 μητέρες, αριθμός που αντιστοιχεί στο 44,2%. Το 30,7% από αυτές είχε βαθμολογία ≥ 13 .

4.2.A.2 Ποια η συσχέτιση της παρουσίας των ΣΚ σε σχέση με:

A. Την επιμόλυνση ή τον φόβο επιμόλυνσης με την νόσο Covid-19:

Από τις οκτώ (8) μελέτες που είχαν σκοπό να διερευνήσουν τους παράγοντες που σχετίστηκαν με την εμφάνιση επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων κατά την περίοδο της πανδημίας, οι τρεις ακόλουθες μελέτες διερεύνησαν την σχέση της νόσου Covid-19 και των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων.

Συγκεκριμένα, η μελέτη (Galletta, et al., 2022), ασχολήθηκε με τον προσδιορισμό των παραγόντων που σχετίστηκαν με την παρουσία αυτοκτονικού ιδεασμού και επιλόχειας κατάθλιψης. Τα συμπτώματα επιλόχειας κατάθλιψης, που εμφανίστηκαν στο 38,8% των λεχώνων, δεν φάνηκαν να σχετίζονται με την διάγνωση της νόσου COVID-19. Ωστόσο, ο κίνδυνος για επιλόχεια κατάθλιψη αυξήθηκε κατά 2,3 σε περιπτώσεις όπου έπρεπε να νοσηλευτεί η μητέρα σε νοσοκομείο λόγω της νόσου COVID-19 (50,7% έναντι 31,5%, $OR=2,3$ (1,2-4,20)). Επιπλέον, βρέθηκε θετική συσχέτιση των ΣΚ και του φόβου που προκαλούσαν οι ειδήσεις και τα ΜΜΕ σχετικά με την επιμόλυνση της νόσου COVID-19

($p=0,018$). Τέλος, οι ανησυχίες που σχετίζονταν με την έλλειψη νοσοκομειακών κλινών σχετίστηκαν θετικά με την εμφάνιση κατάθλιψης ($aOR = 2,45 (1,02-5,90)$).

Στη μελέτη (Rico, et al., 2021), διερευνήθηκαν οι παραγόντες και η νόσος COVID-19 που συσχετίστηκαν με τα επιλόχεια καταθλιπτικά συμπτώματα. Το 18,4% ($n = 54$) των γυναικών διαγνώστηκαν θετικές στην νόσο COVID-19. Από αυτές 49 (90,7%) ήταν ασυμπτωματικές και 6 (9,3%) είχαν ήπια συμπτώματα. Παρ' όλα αυτά υπήρξε σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ των θετικών στην νόσο λεχώνων και των υψηλών βαθμολογιών στην κλίμακα EPDS ($p < 0.05$).

Στην μελέτη (Spinola, et al., 2020) προσδιορίστηκαν οι παράγοντες που σχετίστηκαν με την εμφάνιση ΣΚ σε σχέση με την νόσο COVID-19. Βρέθηκε σημαντική θετική συσχέτιση στην βαθμολογία της EPDS σε λεχώνες που ήταν θετικές στη νόσο COVID-19 ($p=0.001$), ή είχε μολυνθεί κάποιος από τους οικείους τους ($p=0.000$). Βρέθηκε σημαντική θετική συσχέτιση στην κλίμακα EPDS σε λεχώνες που δήλωσαν φόβο μην μολυνθούν οι ίδιες ή το παιδί τους ($p=0.000$) ή ακόμη κάποιο στενό τους άτομο ($p=0.01$). Επιπλέον, οι λεχώνες που ήταν στενές επαφές μολυσμένων ατόμων συσχετίστηκαν με τα ΣΚ ($p=0.000$).

B. Βαθμός παροχής υποστήριξης και βοήθειας:

Στη μελέτη (Stojanov, et al., 2021), διερευνήθηκαν οι παραγόντες κινδύνου που σχετίζονται με τα επιλόχεια ΣΚ και τις μη ψυχωτικές διαταραχές της διάθεσης, κατά την περίοδο καραντίνας, στην πανδημία. Αναφέρθηκε ότι το 14,8% των γυναικών μετά τον τοκετό διατρέχει κίνδυνο εμφάνισης επιλόχεια κατάθλιψης. Το 89,8% των συμμετεχόντων ανέφεραν ότι δεν τους προσφέρθηκε οποιαδήποτε βοήθεια στην προμήθεια βασικών ειδών φροντίδας σε περιόδους έκτακτης ανάγκης, σε αντίθεση με το 10,2% που ανέφεραν ότι είχαν βοήθεια από μέλη της οικογένειας. Το 98,1% των γυναικών δήλωσαν ότι δεν είχαν οποιοδήποτε είδος υποστήριξης από την οικογένεια τους. Μόνο το 1,9% ανέφερε ότι είχε υποστήριξη από την οικογένεια. Το 17,6% των λεχώνων θεώρησαν ότι ήταν σημαντικό να υπάρχει υποστήριξη από τα μέλη της οικογένειας τους την περίοδο αυτή για την παροχή βοήθειας σε έκτακτες ανάγκες, την προμήθεια υλικών αγαθών και την υποστήριξη τους. Οι λεχώνες που εμφάνισαν τα υψηλότερα ποσοστά στην κλίμακα EPDS συσχετίστηκαν με την ελλείψει κοινωνικής υποστήριξης ($p < 0,01$). Επιπλέον, θετικά συσχετίστηκε, η ηλικία των γυναικών άνω των 35 ετών και αυτών που δεν είχαν σύντροφο ($p < 0,05$).

Η μελέτη (Fallon, et al., 2021), διερεύνησε εάν η εφαρμογή περιοριστικών μέτρων συσχετίζεται με τις ψυχοκοινωνικές αλλαγές που παρατηρήθηκαν στις λεχώνες. Μέσω των απαντήσεων που δόθηκαν, το 62% των λεχώνων ανέφεραν ότι τα συμπτώματα κατάθλιψης τους είχαν επιδεινωθεί κατά την απομόνωση και την εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων. Το 56% ανέφερε μειωμένη κοινωνική υποστήριξη ($M = 3,36$ $SD = 2,06$). Ενώ το 38% ανέφερε μειωμένη παροχή βοήθειας από τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ($M = 2,17$, $SD = 2,48$).

Στην μελέτη (Spinola, et al., 2020), εξετάστηκε επίσης, η μητρική κοινωνική υποστήριξη μέσω της κλίμακας Maternity social support scale. Το 87,20% του δείγματος δήλωσε ότι έλαβε πολύ χαμηλή κοινωνική υποστήριξη. Οι χαμηλές βαθμολογίες στην κλίμακα μητρικής κοινωνικής υποστήριξης (<18) συσχετίστηκαν θετικά με την ύπαρξη συμπτωμάτων κατάθλιψης στην κλίμακα EPDS ($p < 0,001$).

Στη μελέτη (Gildner, et al., 2021), διερευνήθηκε η αλλαγή στον βαθμό υποστήριξης και βοήθειας σε λεχώνες, κατά την περίοδο της πανδημίας. Επιπλέον αξιολογήθηκε κατά πόσο η υποστήριξη σε λεχώνες σχετίστηκε με τα ΣΚ. Τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων του δείγματος ήταν στην πλειοψηφία 90% λευκοί, 85% ήταν μορφωμένοι, έχοντας τουλάχιστον ένα πτυχίο και το 61% είχε υψηλό οικογενειακό εισόδημα. Όσο αφορά το επίπεδο υποστήριξης και βοήθειας, το 60% των λεχώνων δήλωσαν λιγότερη βοήθεια στις οικιακές εργασίες και με την φροντίδα του νεογνού, καθώς και μειωμένη υποστήριξη κατά την περίοδο πανδημίας σε σχέση με αυτήν που είχαν στα άλλα τους παιδιά προπανδημικά. Γυναίκες που ανέφεραν λιγότερη βοήθεια ήταν και αυτές που συσχετίστηκαν με μεγαλύτερες βαθμολογίες στα καταθλιπτικά συμπτώματα ($p < 0,001$). Συγκρίνοντας τους συμμετέχοντες στις λευκές φυλές με τις αφροαμερικάνες παρατηρείται ότι στις αφροαμερικάνες η πανδημία δεν επηρέασε την βοήθεια που είχαν στις οικιακές εργασίες και στην φροντίδα νεογνού ($OR=5,54$, $95\%CI: 1,36-22,61$, $p=0,017$). Βρέθηκε θετική συσχέτιση των ημερών που άρχισε η πανδημία και την ημερομηνία γέννησης μεταξύ της βοήθειας που είχαν οι μητέρες. ($p < 0,001$). Γυναίκες που γέννησαν αργότερα στην πανδημία ανέφεραν ότι η πανδημία δεν επηρέασε την βοήθεια για τις οικιακές εργασίες και την φροντίδα των νεογνών ($OR=1.01$, $95\%CI: 1.00-1.01$, $p < 0,001$). Το 11% του δείγματος εμφανίσε κλινικά σημαντικές βαθμολογίες EPDS ενδεικτικές πιθανής μείζονος κατάθλιψης.

Τέλος, στη μελέτη (Ostacoli, et al., 2020) διερευνήθηκαν οι σχετικοί παράγοντες επιλόχειας κατάθλιψης κατά την διάρκεια της πανδημίας. Οι γυναίκες που δήλωσαν ότι προτιμούν να είναι ανεξάρτητες χωρίς στενές συναισθηματικές επαφές και βοήθεια

εμφάνισαν σημαντικά υψηλότερο κίνδυνο να αναπτύξουν κατάθλιψη (στυλ προσκόλλησης). Το στυλ προσκόλλησης συσχετίστηκε με την εμφάνιση συμπτωμάτων κατάθλιψης ($p = 0.024$). Προστατευτικοί παράγοντες αποτέλεσαν, η υποστήριξη που παρέχεται από το προσωπικό υγειονομικής περίθαλψης κατά τη γέννηση (OR 0,46, 95% CI 0,29–0,73, $p = 0,01$), υποδεικνύοντας μείωση του κινδύνου κατάθλιψης κατά 54%, καθώς και η ησυχία στον θάλαμο λόγω απουσίας επισκεπτών κατά τη διάρκεια νοσηλεία (OR 0,53, 95% CI 0,31–0,90, $p = 0,018$). Επιπλέον, τα συμπτώματα κατάθλιψης συσχετίστηκαν με τον αντιληπτό πόνο που βίωσαν οι γυναίκες κατά την διάρκεια του τοκετού (OR 2,25, 95% CI 1,35–3,75, $p = 0,002$).

Γ. Εργασία και κοινωνικο-οικονομικό εισόδημα:

Στη μελέτη (Stojanov, et al., 2021) παρατηρήθηκε θετική συσχέτιση μεταξύ των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων και των λεχώνων που ήταν άνεργες ή έχασαν την δουλειά τους λόγω της πανδημίας ($p < 0,05$), καθώς επίσης και των λεχώνων που δήλωσαν ότι δεν ήταν ικανοποιημένες με το οικογενειακό τους εισόδημα ($p < 0,05$). Υπήρξε θετική συσχέτιση με υψηλότερες βαθμολογίες της κλίμακας EPDS εξαιτίας των μειωμένων δραστηριοτήτων και της μειωμένης επίτευξης στόχων λόγω της καραντίνας ($p < 0,01$).

Στην μελέτη (Spinola, et al., 2020) η παρουσία ΣΚ συσχετίστηκε θετικά με λεχώνες που είχαν αναστολή από την εργασία τους αυτές ή ο σύντροφος του λόγω της πανδημίας ($p = 0.01$). Επιπλέον, υπήρξε σημαντική συσχέτιση των ΣΚ και των λεχώνων που έλαβαν οικονομική βοήθεια από στενούς τους συγγενείς ($p = 0.05$).

Στη μελέτη (Gildner, et al., 2021), το 61% των συμμετεχόντων είχαν υψηλό οικογενειακό εισόδημα. Οι συμμετέχοντες που ήταν μεγαλύτερες σε ηλικία, με υψηλότερο ετήσιο εισόδημα συσχετίστηκαν με χαμηλότερες βαθμολογίες στην κλίμακα EPDS. Συγκεκριμένα το ετήσιο εισόδημα \$50,000 - \$99,999 συσχετίστηκε με χαμηλές βαθμολογίες στην κλίμακα EPDS ($p = 0,021$), όπως και το ποσό άνω των \$100,000 ($p = 0,016$).

4. Επικοινωνία και διαπροσωπικές σχέσεις των λεχόνων :

Στην μελέτη (Myers & Emmott, 2021), διερευνήθηκε η συσχέτιση των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων και των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με την επικοινωνία των λεχόνων στο πρώτο «Κλείδωμα» στην Αγγλία. Το 47.5% των λεχόνων δεν είχαν δει κανένα από τους συγγενείς τους σε περίοδο καραντίνας. Το 17,9% είχε δει μόνο ένα συγγενικό του άτομο τις τελευταίες εβδομάδες. Βρέθηκε θετική συσχέτιση της κλίμακας EPDS και της ανεπαρκούς επικοινωνίας των λεχόνων με αγαπημένα τους πρόσωπα (RRR = 0.965, CI 0.937 0.993). Βρέθηκε θετική συσχέτιση των συμπτωμάτων κατάθλιψης και της μειωμένης επαφής των λεχόνων με συγγενικά τους πρόσωπα (RRR=1,003, CI 1,001, 1,006). Λεχόνες που αφιερώναν περισσότερο χρόνο στην διαδουκτακή επικοινωνία σχετίστηκαν με χαμηλότερα συμπτώματα κατάθλιψης. (RRR = 0,995, CI 0,999, 1,000). Ένας μεγάλος αριθμός μητέρων δήλωσαν ότι η επικοινωνία μέσω του διαδικτύου αποτέλεσε μια ανεπαρκή εικονική επαφή η οποία οδήγησε σε μια αίσθηση απομόνωσης και πρόκλησης ανησυχιών και άγχους.

Στη μελέτη (Fallon, et al., 2021) το 45% των λεχόνων ανέφερε μια αρνητική αλλαγή στη σχέση τους με τον σύντροφο τους ($M = 1,13$ $SD = 2,36$), ενώ το 19% ανέφερε μια αρνητική αλλαγή στο πώς ένιωθαν για το μωρό τους. Οι ψυχοκοινωνικές αρνητικές αλλαγές που παρατηρήθηκαν ήταν αποτέλεσμα των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης.

Στην μελέτη (Karlan et al., 2021), διερευνήθηκε επίσης η σχέση μητέρας-βρέφους, μέσω της κλίμακας μητρικής προσκόλλησης. Η παρουσία ΣΚ στις μητέρες συσχετίστηκε θετικά με τα χαμηλότερα σκορ της μητρικής προσκόλλησης [73 (39) έναντι 101 (18) αντίστοιχα, $p < 0,001$].

Στη μελέτη (Galletta, et al., 2022), το 26,8% των λεχόνων αναφέρθηκε σε οικογενειακούς καυγάδες και κακή επικοινωνία με τα μέλη της οικογένειας. Η παρουσία συντρόφου στο σπίτι, συσχετίστηκε με την ύπαρξη ΣΚ (22,8% έναντι 9,6%, $OR = 2,8$ (1,2-6,7)). Οι καυγάδες με μέλη της οικογένειας αύξησαν τον κίνδυνο SI (31,9% έναντι 7,6%, $OR = 5,7$ (2,3-13,8)). Όσον αφορά την επικοινωνία των λεχόνων με τους φίλους τους, παρατηρήθηκε ότι οι πληροφορίες που τους διέδιδαν αύξησαν τον κίνδυνο για αυτοκτονικό ιδεασμό (28,6% έναντι 11,7%, $OR = 3,0$ (1,2-7,9)).

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά ποσοτικών μελετών που ανασκοπήθηκαν

Ερευνητές, χρονολογία και χώρα διεξαγωγής:	Σκοπός και στόχοι:	Σχεδιασμός μελέτης, δειγματοληψία, μέγεθος δείγματος και ποσοστό ανταπόκρισης:	Εργαλεία μέτρησης:	Κύρια ευρήματα:
<p>1. (Galletta, et al., 2022) Βραζιλία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού και της συσχέτισης των ΣΚ και της λοίμωξης Covid-19 • Προσδιορισμός των παραγόντων που σχετίστηκαν με την παρουσία αυτοκτονικού ιδεασμού και επιλόχειας κατάθλιψης 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 184 λεχώνες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> 91%</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p>	<p><i>Επιπολασμός ΣΚ στην διάρκεια της πανδημίας:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Το 38,8% (69/178), των λεχώνων εμφάνισαν ΣΚ ➤ 14,3% (26/182) των ασθενών, εμφάνισαν θετική απάντηση στο σημείο 10 της EPDS, γεγονός που φανερώνει αυτοκτονικό ιδεασμό. <p><i>Παράγοντες που σχετίστηκαν θετικά με την παρουσία</i></p>

				<p>αυτοκτονικού ιδεασμού και επιλόχειας κατάθλιψης:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Η επιλόχεια κατάθλιψη αυξήθηκε κατά 2,3 σε περιπτώσεις όπου έπρεπε να νοσηλευτεί η μητέρα σε νοσοκομείο λόγω της λοίμωξη SARS-Cov-2 (50,7% έναντι 31,5%, OR=2,3 (1,2-4,20)) ➤ Βρέθηκε θετική συσχέτιση με την ανησυχία που προκαλούσαν οι ειδήσεις και τα MME (μέσος όρος 10 έναντι 9, p=0,018).
--	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> ➤ Βρέθηκε σημαντική θετική συσχέτιση στις ώρες που αφιέρωναν οι ασθενείς για να ενημερώνονται για την εξέλιξη της πανδημίας, με αυτοκτονικό ιδεασμό (4,5 h έναντι 2,0 h, $p = 0,003$). ➤ Η παρουσία συντρόφου στο σπίτι, από το να απουσιάζει (22,8% έναντι 9,6%, OR = 2,8 (1,2-6,7)). ➤ Οι καυγάδες με μέλη της οικογένειας αύξησαν τον κίνδυνο SI (31,9% έναντι 7,6%, OR = 5,7 (2,3-13,8))
--	--	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> ➤ Οι πληροφορίες που προέρχονταν από φίλους των λεχώνων αύξησαν τον κίνδυνο αυτοκτονικού ιδεασμού (28,6% έναντι 11,7%, OR = 3,0 (1,2-7,9)). ➤ Ανυσηχίες που σχετίζονταν με την έλλειψη νοσοκομειακών κλινών σχετίστηκαν θετικά με την εμφάνιση κατάθλιψης (OR = 2,45 (1,02-5,90))
2. (Rico, et al., 2021) Μεξικό	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού ΣΚ και του άγχους σε λεχώνες κατά την διάρκεια lockdown 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 293 γυναίκες</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας</p>	<p><i>Επιπολασμός των ΣΚ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ο επιπολασμός (95% CI) των συμπτωμάτων κατάθλιψης μετά τον

	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση των παραγόντων που συσχετίστηκαν με τα επιλόχεια καταθλιπτικά συμπτώματα 	<p><u>Δειγματοληψία:</u></p> <p>Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> 68,8%</p>	<p>κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p> <p>~ Trait-State Trait Απογραφή Άγχους (T-STAI)</p> <p>~ Κλίμακα Δέκα Αντιληπτού Στρες (PSS-10)</p>	<p>τοκετό ήταν 39,2%, με μέσο όρο (± SD) στην συνολική βαθμολογία EPDS 11 ± 6.</p> <p>➤ Υπήρξε σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ των συνολικών βαθμολογιών για EPDS ($p < 0.001$).</p> <p><i>Παράγοντες που συσχετίστηκαν με τα ΣΚ:</i></p> <p>➤ 18,4% (n = 54) των γυναικών βρέθηκαν θετικές στην λοίμωξη SARS-CoV-2.</p> <p>➤ Υπήρξε σημαντική συσχέτιση μεταξύ της θετικής δοκιμής SARS-CoV-2 και της συνολικής</p>
--	---	--	--	---

				βαθμολογίας EPDS ($p < 0.05$).
3. (Stojanov, et al., 2021) Σερβία	<ul style="list-style-type: none"> Διερεύνηση των παραγόντων κινδύνου που σχετίζονται με τα επιλόχεια ΣΚ και τις μη ψυχωτικές διαταραχές της διάθεσης(NPMADs), κατά την περίοδο καραντίνας στην πανδημία. 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 108 γυναίκες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> Δ.Α</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα Μεταγεννητικής Κατάθλιψης (EPDS)</p>	<p><i>Παραγόντες κινδύνου για ΣΚ:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Υπήρξε θετική συσχέτιση μεταξύ των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων (EPDS) και των λεχώνων που έχασαν την δουλειά τους ($p < 0,05$), των λεχώνων που δεν ήταν ικανοποιημένες με το οικογενειακό τους εισόδημα ($p < 0,05$). ➤ Θετικά συσχετίστηκε επιπλέον, η ηλικία των γυναικών άνω των 35 ετών και οι μητέρες

				<p>που δεν είχαν σύντροφο ($p < 0,05$).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Υπήρξε θετική συσχέτιση με υψηλότερες βαθμολογίες της κλίμακας EPDS ($p < 0,01$), εξαιτίας των μειωμένων δραστηριοτήτων και της μειωμένης επίτευξης στόχων λόγω της καραντίνας. ➤ Υψηλότερα ποσοστά στην κλίμακα EPDS συσχετίστηκαν με την ελλείψει κοινωνικής υποστήριξη ($p < 0,01$).
--	--	--	--	--

<p>4. (Myers & Emmott, 2021) Λονδίνο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού επιλόχειας κατάθλιψης προπανδημικά και κατά την διάρκεια της πανδημίας. • Διερεύνηση της συσχέτισης των μεταγεννητικών ΣΚ και των επικοινωνιακών χαρακτηριστικών των λεχώνων στο πρώτο «Κλείδωμα» στην Αγγλία. 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 162 μητέρες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> ΔΑ</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p>	<p><i>Επιπολασμός ΣΚ προπανδημικά και κατά την διάρκεια της πανδημίας:</i></p> <p>Η κλίμακα EPDS προσέγγισε κατανομή με μέσο όρο 10.4 (SD 4.7), στην περίοδο πανδημίας έναντι της βαθμολογίας 6,4 (SD 6,9) που αναφέρεται προπανδημικά.</p> <p>Σύμφωνα με την EPDS: 47,5% έχει επιλόχεια καταθλιπτικά συμπτώματα, εφόσον έχει βαθμολογία ≥ 11 και το 34,6% από αυτούς ≥ 13.</p> <p><i>Συσχέτιση μεταγεννητικών ΣΚ και</i></p>
--	--	--	--	---

				<p>των επικοινωνιακών χαρακτηριστικών:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Το 47.5% των λεχώνων δεν είχαν δει κανένα από τους συγγενείς τους σε περίοδο καραντίνας. Το 17,9% είχε δει μόνο ένα συγγενικό του άτομο τις τελευταίες εβδομάδες. ➤ Βρέθηκε θετική συσχέτιση της κλίμακας EPDS και την ανεπαρκή προσωπική επικοινωνία που είχαν οι λεχώνες (RRR = 0.965, CI 0.937 0.993).
--	--	--	--	--

				<p>➤ Βρέθηκε θετική συσχέτιση των συμπτωμάτων κατάθλιψης και την μειωμένη επαφή των λεχώνων με συγγενικά τους πρόσωπα (RRR=1,003, CI 1,001, 1,006).</p>
--	--	--	--	---

<p>5. (Fallon, et al., 2021) Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού κατάθλιψης και άγχους στις μητέρες. • Διερεύνηση εάν ο παράγοντας COVID-19 είναι αποτέλεσμα των ψυχοκοινωνικών αλλαγών. <p>(κατά την περίοδο “lockdown” και των κοινωνικών μέτρων αποστασιοποίησης)</p>	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 614 μητέρες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> ΔΑ</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p> <p>~ Trait-State Trait Απογραφή Άγχους (T-STAI)</p> <p>~ Postpartum Specific Anxiety Scale (PSAS-RSF-C)</p> <p>~ Parenting Sense of Competence scale (PSOC)</p>	<p><u>Επιπολασμός των ΣΚ:</u></p> <p>➤ Υπήρχε σημαντική διαφορά στις βαθμολογίες EPDS κατά την πανδημία (M = 11,56, SD = 5,90) σε σύγκριση με τις βαθμολογίες στην επιλεγμένη προ-πανδημική μελέτη (M = 9,13, SD = 5,72). (p<..001)</p> <p>➤ 11,4% των γυναικών διαγνώστηκαν με επιλόχεια κατάθλιψη.</p> <p>43% ανέφεραν βαθμολογία ≥13 στην EPDS.</p>
---	---	--	--	--

			<p>~ Relationship Questionnaire (RQ)</p> <p>~ Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS)</p>	<p><u>Ψυχοκοινωνικές αλλαγές και COVID-19:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 62% των λεχόνων ανέφεραν ότι τα ΣΚ είχαν επιδεινωθεί κατά την απομόνωση. ➤ 48% των λεχόνων ανέφεραν ότι αισθάνονται λιγότερη σιγουριά για τις γονικές τους δεξιότητες ➤ 45% ανέφερε αλλαγή στη σχέση τους με τον σύντροφο τους ➤ 56% ανέφερε μειωμένη κοινωνική υποστήριξη ➤ 19% ανέφερε μια αρνητική αλλαγή στο
--	--	--	--	--

				πώς ένιωθαν για το μωρό τους.
--	--	--	--	----------------------------------

<p>6. (Kaplan et al., 2021) Τουρκία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού ΣΚ σε λεχώνες, κατά την πανδημία. • Διερεύνηση της σχέσης μητέρας-βρέφους 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 223 λεχώνες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> 42,5%</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p> <p>~ Απογραφή Μητρικής Προσκόλλησης (MAI)</p>	<p><i>Επιπολασμός των ΣΚ:</i> 14,8% έχουν κίνδυνο εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης, με τον μέσο όρο να φτάνει στην βαθμολογία 15 της EPDS ($p < 0.001$).</p> <p><i>Σχέση μητέρας-βρέφους:</i> Παρατηρήθηκαν σημαντικά χαμηλότερα σκορ της μητρικής προσκόλλησης στις καταθλιπτικές μητέρες. [73 (39) έναντι 101 (18) αντίστοιχα, $p < 0,001$].</p>
<p>7. (Spinola, et al., 2020) Ιταλία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού των ΣΚ σε 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p>	<p><i>Επιπολασμός ΣΚ:</i></p>

	<p>λεχώνες πριν και μετά την πανδημία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προσδιορισμός των παραγόντων που σχετίστηκαν με την εμφάνιση ΣΚ σε σχέση με: <ul style="list-style-type: none"> - Το COVID-19 - Άλλα ατομικά χαρακτηριστικά 	<p><u>Δείγμα:</u> 243 λεχώνες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> ΔΑ</p>	<p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p> <p>~ Maternity Social Support Scale- MSSS (Κλίμακα Μητρικής κοινωνικής υποστήριξης)</p> <p>~ Κλίμακα Δέκα Αντιληπτού Στρες (PSS-10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Το 44% των λεχώνων παρουσίασαν βαθμολογία πάνω από το όριο (≥ 12) στην κλίμακα EPDS. ➤ 87,20% του δείγματος παρουσίασε πολύ χαμηλή βαθμολογία (< 18) στην κλίμακα MSSS . ➤ Βρέθηκε στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ των βαθμολογιών στις EPDS και την κλίμακα μητρικής κοινωνικής υποστήριξης (MSSS) ($p < 0.001$).
--	--	---	---	---

				<p>Παράγοντες που σχετίζονται με την εμφάνιση ΣΚ σε σχέση με:</p> <p>- Το COVID-19:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Βρέθηκε σημαντική συσχέτιση σε λεχώνες που είχαν αναστολή από την εργασία ή ο σύντροφος τους (p=0.01). ➤ Βρέθηκε σημαντική συσχέτιση σε λεχώνες που ήταν θετικές στο COVID-19(p=0.001) ή είχε μολυνθεί κάποιος οικείος τους (p=0.000). ➤ Βρέθηκε σημαντική συσχέτιση σε λεχώνες που έλαβαν οικονομική
--	--	--	--	---

				<p>βοήθεια από στενούς τους συγγενείς (p=0.05).</p> <p>➤ Βρέθηκε σημαντική συσχέτιση σε λεχώνες που δήλωσαν φόβο μην μολυνθούν οι ίδιες ή το παιδί τους (p=0.000) ή ακόμη κάποιο στενό τους άτομο (p=0.01) από την λοίμωξη COVID-19.</p> <p><i>Άλλα ατομικά χαρακτηριστικά:</i></p> <p>➤ Βρέθηκε θετική συσχέτιση των ΣΚ και των γυναικών με προηγούμενες αμβλώσεις (p=0.001),</p>
--	--	--	--	--

				καθώς και σε γυναίκες με προηγούμενα συναισθηματικά προβλήματα (p=0.001).
8. (Gildner, et al., 2021) Η.Π.Α.	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση της αλλαγής του επιπέδου οργανικής υποστήριξης και βοήθειας σε λεχώνες κατά την περίοδο της πανδημίας • Αξιολόγηση κατά πόσο η υποστήριξη σε λεχώνες σχετίστηκε με τα ΣΚ. 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 971 λεχώνες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> 92,8%</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p>	<p><i>Επίπεδο οργανικής υποστήριξης:</i></p> <p>➤ 60% των λεχώνων δήλωσαν λιγότερη βοήθεια και υποστήριξη στην περίοδο πανδημίας σε σχέση με αυτήν που είχαν στα άλλα τους παιδιά προπανδημικά.</p> <p><i>Συσχέτιση της υποστήριξης και των ΣΚ:</i></p> <p>➤ 11% των συμμετεχόντων εμφάνισε σημαντική</p>

				<p>βαθμολογία στην EPDS με ενδείξεις εμφάνισης μείζον κατάθλιψης.</p> <p>➤ Συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι δεν είχαν υποστήριξη /βοήθεια εμφάνισαν σημαντική συσχέτιση με την κλίμακα EPDS (p<0,001)</p>
<p>9. (Ostacoli, et al., 2020) Ιταλία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διερεύνηση του επιπολασμού ΣΚ • Διερεύνηση των σχετικών παραγόντων επιλόχειας κατάθλιψης κατά την διάρκεια της πανδημίας 	<p><u>Είδος μελέτης:</u> Συγχρονική</p> <p><u>Δείγμα:</u> 163 λεχώνες</p> <p><u>Δειγματοληψία:</u> Σκόπιμη</p> <p><u>Π/Α:</u> 60,8%</p>	<p><u>Ερωτηματολόγια:</u></p> <p>~ Κλίμακα επιλόχειας κατάθλιψης του Εδιμβούργου (EPDS)</p>	<p><i>Επιπολασμός ΣΚ:</i></p> <p>Το 44,2% παρουσίασαν θετική βαθμολογία στην EPDS (EPDS ≥11), με το 30.7% να έχει βαθμολογία ≥13.</p> <p><i>Παράγοντες κινδύνου που σχετίστηκαν με την</i></p>

			<p>~ Impact of Event Scale-Revised (IES-R)</p> <p>~ Relationship Questionnaire (RQ)</p>	<p>εμφάνιση επιλόχειας κατάθλιψης:</p> <p>➤ Τα συμπτώματα κατάθλιψης συσχετίστηκαν με τον αντιληπτό πόνο που βίωσαν οι γυναίκες κατά την διάρκεια του τοκετού (OR 2,25, 95% CI 1,35–3,75, $p = 0,002$)</p> <p>➤ Το στυλ προσκόλλησης, οι γυναίκες που δήλωσαν ότι προτιμούν να είναι ανεξάρτητες χωρίς στενές συναισθηματικές επαφές ($p = 0.024$)</p>
--	--	--	---	---

5. Συζήτηση

Η παρουσία της πανδημίας του COVID-19 είχε μεγάλο αντίκτυπο στην ψυχική υγεία παγκοσμιώς, πόσο μάλλον στην υγεία των λεχώνων, όπου μετά τον τοκετό διατρέχουν ήδη τον κίνδυνο εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης. Σκοπός της παρούσας ανασκόπησης αποτέλεσε η διερεύνηση των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε λεχώνες κατά την περίοδο εγκλεισμού και πανδημίας. Επιπρόσθετοι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν η διερεύνηση του επιπολασμού των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε λεχώνες, κατά την πανδημία του COVID-19. Καθώς επίσης, και η διερεύνηση της συσχέτιση των ΣΚ με την επιμόλυνση των λεχώνων με τη νόσο COVID-19, ή τον φόβο επιμόλυνσης της μητέρας και του παιδιού, το βαθμό παροχής κοινωνικής υποστήριξης, την εργασία και το κοινωνικο-οικονομικό εισόδημα, καθώς και την επικοινωνία και τις διαπροσωπικές σχέσεις των λεχώνων με τα αγαπημένα τους πρόσωπα.

Όσον αφορά τον επιπολασμό των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων, εξετάστηκε σε επτά(7) από τις εννέα (9) μελέτες. Τα αποτελέσματα από τις έξι (6) έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί, φανερώνουν το ποσοστό του επιπολασμού των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων να κυμαίνεται από το 38,8%-47,5%. Συγκεκριμένα, η μελέτη (Galletta, et al., 2022) είχε ποσοστό επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων 38,8% , η μελέτη (Rico, et al., 2021) 39,2%, η μελέτη (Ostacoli, et al., 2020) 44,2%, η μελέτη (Spinola, et al., 2020) 44,4%, η μελέτη (Fallon, et al., 2021) 43% και τέλος η μελέτη (Myers & Emmott, 2021) 47,5% , με το υψηλότερο ποσοστό παρουσίας ΣΚ σε λεχώνες. Η μόνη μελέτη που εμφάνισε χαμηλότερο ποσοστό παρουσίας ΣΚ ήταν η μελέτη (Kaplan et al., 2021), που πραγματοποιήθηκε στην Τουρκία με το ποσοστό να φτάνει στο 14,8%. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο χαμηλό ποσοστό ανταπόκρισης των λεχώνων που έλαβαν μέρος στην συγκεκριμένη μελέτη (42,5 %).

Συγκρίνοντας τις δύο μελέτες Ostacoli et al.(2020) και Spinola et al. (2020), παρατηρείται ότι έλαβαν χώρα και οι δύο στην Ιταλία, η μια στο μαιευτικό ιατρικό κέντρο Sant'Anna, City of Health και Science (Τορίνο, Ιταλία) και η άλλη στην βόρεια Ιταλία, αντίστοιχα. Οι έρευνες πραγματοποιήθηκαν σχεδόν τους ίδιους μήνες και το ίδιο έτος 2020. Παρατηρήθηκε το ίδιο ποσοστό εμφάνισης των συμπτωμάτων κατάθλιψης με ελάχιστη διαφορά. Συγκεκριμένα, η μελέτη (Ostacoli, et al., 2020) παρουσίασε ποσοστό ΣΚ 44,2%, ενώ η

μελέτη (Spinola, et al., 2020) παρουσίασε ποσοστό ΣΚ 44,4%. Η μόνη διαφορά των συγκεκριμένων μελετών ήταν ότι η μια είχε αποκοπή στη βαθμολογία EPDS ≥ 11 , ενώ η άλλη είχε αποκοπή στη βαθμολογία EPDS ≥ 12 , αντίστοιχα. Ο επιπολασμός των ΣΚ σε λεχώνες στην Ιταλία είναι από τα υψηλότερα ποσοστά επιπολασμού που παρατηρήθηκαν στις χώρες της παρούσας ανασκόπησης. Αυτό μπορεί να συνδεθεί άμεσα με την κατάρρευση του συστήματος υγείας της Ιταλίας, εφόσον μέσω αναφορών η Ιταλία παρουσίασε τον δεύτερο χειρότερο απολογισμό θανάτων από την περίοδο έναρξης της πανδημίας, στην Ευρώπη, από τον Φεβρουάριο του 2020.

Τα αποτελέσματα της παρούσας ανασκόπησης ενισχύονται με παρόμοια αποτελέσματα που αναφέρονται στην μελέτη (Lebel, et al., 2020). Σκοπό είχε να προσδιορίσει τον επιπολασμό των συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους σε εγκυμονούσες και να εντοπίσει τους παράγοντες που σχετίζονται με την ύπαρξη χαμηλότερων ΣΚ. Ο επιπολασμός των καταθλιπτικών συμπτωμάτων ήταν 37%, ποσοστό αρκετά κοντινό στα ευρήματα του επιπολασμού ΣΚ της παρούσας ανασκόπησης.

Η συστηματική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση (Shorey, et al., 2018) που πραγματοποιήθηκε πριν την πανδημία με σκοπό να διερευνήσει τον επιπολασμό επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε γυναίκες, χωρίς προηγούμενο ιστορικό κατάθλιψης, ανέφερε συνολικό ποσοστό επιπολασμού καταθλιπτικών συμπτωμάτων 17%. Όπως επίσης και η συστηματική ανασκόπηση (Holbrook, et al., 2018) που παρουσίασε παγκόσμιο συγκεντρωτικό επιπολασμό 17,7%. Ποσοστά που έρχονται να επιβεβαιώσουν τα αυξημένα ποσοστά κατάθλιψης που εμφανίστηκαν στις λεχώνες κατά την περίοδο της πανδημίας, στις μελέτες της παρούσας ανασκόπησης (38,8%-47,5%).

Όσον αφορά τους παράγοντες που φάνηκε να σχετίζονται με την παρουσία επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων στην περίοδο της πανδημίας ήταν προφανές ότι η επιμόλυνση ή ο φόβος επιμόλυνσης με τη νόσο COVID-19 στις λεχώνες και στους οικείους τους έπαιξε καθοριστικό ρόλο. Συγκεκριμένα στις μελέτες (Rico, et al., 2021) και (Spinola, et al., 2020) συσχετίστηκε θετικά η παρουσία καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε λεχώνες που ήταν θετικές στην λοίμωξη COVID-19, ($p < 0,005$) και ($p = 0,001$), αντίστοιχα. Ενώ, στη μελέτη (Galletta, et al., 2022) συσχετίστηκε θετικά η παρουσία καταθλιπτικών συμπτωμάτων και ο φόβος νοσηλείας λόγω της λοίμωξης COVID-19. Επίσης, στην μελέτη (Spinola, et al., 2020) ο φόβος μόλυνσης των ίδιων των μητέρων ή των παιδιών τους φάνηκε να συσχετίζεται με την παρουσία επιλόχειας κατάθλιψης ($p = 0,000$). Σε μια άλλη μελέτη (Lebel, et al., 2020),

αναφέρετε επίσης, πως τα συμπτώματα κατάθλιψης συνδέονται με τις ανησυχίες και τον φόβο επιμόλυνσης με την νόσο COVID-19. Όπως και στη συστηματική ανασκόπηση (Usmani, et al., 2021) που σκοπό είχε να προσδιορίσει τους παράγοντες εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης στην περίοδο της πανδημίας, η επιμόλυνση των λεχώνων με τον ιό συσχετίζεται με την εμφάνιση των ΣΚ. Σε ένα άλλο άρθρο που δημοσιεύθηκε από το World Health Organization-WHO (Ghebreyesus, 2020), αναφέρεται πως ο φόβος επιμόλυνσης μεταδίδεται γρηγορότερα από τον ιό , ενώ τα άτομα που επιμολύνονται με την νόσο του COVID-19 έρχονται αντιμέτωποι με το άγχος για την κατάστασή τους, τη σωματική δυσφορία, τον χωρισμό από τους αγαπημένους τους, καθώς και την απομόνωση.

Η έλλειψη υποστήριξης και βοήθειας, από την οικογένεια ή από τα κοινωνικά συστήματα, των λεχώνων την περίοδο αυτή μπορούμε να πούμε ότι αποτέλεσε ένα από τους κυριότερους παράγοντες που συσχετίστηκαν με την παρουσία επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων. Αυτό θα μπορούσε να αποδοθεί στην κοινωνική απομόνωση και την εφαρμογή περιοριστικών μέτρων για την αποφυγή εξάπλωσης του COVID-19. Στη παρούσα ανασκόπηση, πέντε(5) μελέτες από τις οκτώ που εξέτασαν τους παράγοντες που σχετίζονται με την παρουσία ΣΚ, απέδωσαν την παρουσία ΣΚ στην απουσία υποστήριξης και βοήθειας από το περιβάλλον των λεχώνων (Fallon, et al., 2021), (Gildner, et al., 2021) (Ostacoli, et al., 2020) , (Spinola, et al., 2020) (Stojanov, et al., 2021). Μέσω της μελέτης (Ostacoli, et al., 2020) φάνηκε ότι η υποστήριξη που παρείχε το νοσηλευτικό προσωπικό στις γυναίκες μετά τον τοκετό αποτέλεσε προστατευτικό παράγοντα στη μείωση εμφάνισης ΣΚ ($p = 0,01$), ενώ στη μελέτη (Stojanov, et al., 2021) οι γυναίκες δήλωσαν πόσο απαραίτητη είναι η υποστήριξη από τα μέλη της οικογένειας την περίοδο αυτή . Τα αποτελέσματα αυτά ενισχύονται με την παρουσία της πρόσφατης μελέτης (Cho, et al., 2022), όπου και αυτή έρχεται να υποστηρίξει ότι οι γυναίκες που αναφέρουν μέτρια ή χαμηλή κοινωνική υποστήριξη παρουσιάζουν και τις περισσότερες πιθανότητες εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης ($OR = 1,78, 95\% CI = 1,26-2,53, OR = 2,76, 95\% CI = 1,56-4,89$).

Η επιβολή των περιοριστικών μέτρων για αποφυγή εξάπλωσης της νόσου COVID-19 προκάλεσε επίσης, την αναστολή πολλών εργασιών, με αποτέλεσμα πολλές οικογένειες να λαμβάνουν πολύ χαμηλό εισόδημα και να επιβαρύνονται οικονομικά. Η αναστολή της εργασίας, είτε των ίδιων των λεχώνων, είτε των συντρόφων τους και το χαμηλό εισόδημα συσχετίστηκαν θετικά με τα ΣΚ που παρατηρήθηκαν στις λεχόνες. (Stojanov, et al., 2021) και (Spinola, et al., 2020) ($p < 0,005$) και ($p = 0,01$), αντιστοίχα. Ενώ στην μελέτη (Gildner,

et al., 2021) οι λεχώνες με οικονομική άνεση εμφάνισαν πιο λίγες πιθανότητες εμφάνισης ΣΚ. Πολλές γυναίκες δήλωσαν ότι έλαβαν οικονομική υποστήριξη από στενά μέλη της οικογένειάς τους, γεγονός που πάλι συσχετίστηκε με την εμφάνιση ΣΚ (Spinola, et al., 2020). Αυτό είναι δυνατό να αποδοθεί στην ανησυχία που ένιωθαν οι λεχώνες εάν θα καταφέρουν να επιστρέψουν το χρηματικό ποσό που τους δόθηκε.

Άλλος ένας κοινός παράγοντας όπου συσχετίστηκε με την εμφάνιση επιλόχειων ΣΚ αποτελεί η ανεπαρκής προσωπική επαφή και επικοινωνία με τα οικογενειακά μέλη, λόγω της κοινωνικής απομόνωσης. Λεχώνες που δεν ήρθαν σε επαφή με συγγενικά ή φιλικά τους άτομα ή δεν επιδίωξαν τη διαδουκτυακή επικοινωνία εμφάνισαν ΣΚ. Η επικοινωνία των λεχώνων με οικεία τους πρόσωπα θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει προστατευτικό παράγοντα από την εμφάνιση ΣΚ, εφόσον παρατηρείτε και από άλλες ανασκοπίσης ότι η έλλειψη επικοινωνίας οδηγεί στην εμφάνιση επιλόχειας κατάθλιψης (Usmani, et al., 2021).

Φάνηκε ότι δεν υπήρχε μόνο ανεπαρκής επικοινωνία, αλλά και προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις των λεχώνων με τους οικείους ή τους συντρόφους τους. Συγκεκριμένα η πρόκληση καυγάδων με μέλη της οικογένειας και οι συγκρούσεις στις σχέσεις των λεχώνων και των συζύγων τους ήταν κάτι που συσχετίστηκε με την παρουσία ΣΚ (Fallon, et al., 2021), (Galletta, et al., 2022). Παρατηρήθηκε ότι η παρουσία του συντρόφου στο σπίτι σχετίστηκε με την εμφάνιση ΣΚ στις λεχώνες, γεγονός μπορεί να αποδοθεί στις συγκρούσεις που αφορούν την οικονομική κατάσταση του ζευγαριού. Πολλοί κάνουν λόγο για αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά την περίοδο της καραντίνας και της κοινωνικής απομόνωσης. Η μελέτη (Rebbe, et al., 2021) επιβεβαιώνει αύξηση 25% της ενδοοικογενειακής βίας μέσω των αναφορών που δηλώθηκαν σε τηλεφωνικές γραμμές κακοποίησης κατά την περίοδο της πανδημίας.

Συνοψίζοντας παρατηρείται ότι οι παράγοντες που συσχετίστηκαν με τα συμπτώματα κατάθλιψης στις λεχώνες αλληλοσυνδέονται μεταξύ τους. Η εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων για τον περιορισμό μετάδοσης της νόσου του COVID-19 επέφερε την κοινωνική απομόνωση με αποτέλεσμα οι λεχώνες να έχουν λιγότερη ή καθόλου επικοινωνία με τα στενά τους άτομα, να μην τους παρέχεται υποστήριξη και βοήθεια, να υπάρχει αναστολή από την εργασία αυτών ή των συντρόφων τους και χαμηλότερο οικονομικό εισόδημα με αποτέλεσμα να δημιουργούνται συγκρούσεις και καυγάδες στην οικογένεια. Όλοι αυτοί οι παράγοντες επηρέασαν την ψυχική υγεία των λεχώνων με αποτέλεσμα ο επιπολασμός της παρουσίας επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων να αυξηθεί κατά 22-30%.

5.1 Περιορισμοί μελέτης

Ένας περιορισμός αποτέλεσε η γλώσσα επιλογής των άρθρων που ήταν μόνο στην αγγλική και ελληνική γλώσσα, γεγονός που περιόρισε τον αριθμό των μελετών που επιλέχθηκαν. Επιπλέον, ο αριθμός του δείγματος και το ποσοστό ανταπόκρισης σε κάποιες μελέτες ήταν περιορισμένος, σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό της χώρας. Το γεγονός ότι όλες οι μελέτες ήταν συγχρονικές, αυτό τις χαρακτηρίζει από την παρουσία μεγαλύτερου συστηματικού σφάλματος σε σχέση με άλλα είδη μελετών. Ένας ακόμη περιορισμός αποτέλεσε η επιλογή των μελετών όπου η έρευνα τους περιορίστηκε μόνο στις λεχώνες γυναίκες και αποκλείστηκαν τα άρθρα όπου η έρευνα τους πραγματοποιήθηκε σε εγκυμονούσες. Τέλος, τα αποτελέσματα που βρέθηκαν από τις μελέτες που εξετάστηκαν, δεν μπορούμε να πούμε ότι αφορούν τον γενικό πληθυσμό των λεχώνων, εφόσον οι πλείστες έρευνες πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά, γεγονός που απέκλεισε τις λεχώνες που δεν είχαν πρόσβαση σε υπολογιστή, κινητή συσκευή ή διαδίκτυο. Επιπρόσθετα, η διεξαγωγή διαδικτυακής έρευνας καθιστά μειωμένη την ποιότητα των απαντήσεων που δόθηκαν.

6. Συμπεράσματα

Μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων των μελετών συμπεραίνεται ότι με την παρουσία της πανδημίας COVID-19 αυξήθηκε σημαντικά ο επιπολασμός των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε λεχώνες. Συγκεκριμένα αυξήθηκε στο 38,8%-47,5%, έναντι 16-17,7% που ήταν ο παγκόσμιος επιπολασμός ΣΚ σε λεχώνες πριν από την πανδημία.

Σημαντικοί παράγοντες που σχετίστηκαν με την εμφάνιση συμπτωμάτων κατάθλιψης ήταν η επιμόλυνση με τον ιό COVID-19 (Galletta, et al., 2022), (Rico, et al., 2021), (Spinola, et al., 2020) ή ο φόβος επιμόλυνσης, η ανεπαρκής ή απουσία κοινωνικής υποστήριξης (Gildner, et al., 2021) (Fallon, et al., 2021) (Stojanov, et al., 2021), η αναστολή από την εργασία και το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό εισόδημα και τέλος, η έλλειψη επικοινωνίας και οι συγκρούσεις με αγαπημένα πρόσωπα.

Η παρούσα ανασκόπηση είχε ως σκοπό την διερεύνηση των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε λεχώνες κατά την περίοδο εγκλεισμού και πανδημίας. Επιπρόσθετοι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν η διερεύνηση του επιπολασμού των επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων σε λεχώνες, κατά την πανδημία του COVID-19. Καθώς επίσης, και ο καθορισμός των παραγόντων που συσχετίστηκαν με τα συμπτώματα κατάθλιψης κατά την περίοδο αυτή. Μέσω των μελετών τα πιο πάνω ερωτήματα έχουν απαντηθεί επιτυχώς.

Η αύξηση του επιπολασμού παρουσίας ΣΚ στο 38,8%-47,5% και η παρουσία κοινών παραγόντων που συσχετίστηκαν με τα επιλόχεια καταθλιπτικά συμπτώματα είναι η απόδειξη ότι απαιτείτε η άμεση και αναγκαία εφαρμογή παρεμβάσεων σε κοινωνικό επίπεδο (Βλέπετε 6.1- Εισηγήσεις) . Σημαντικός προστατευτικός παράγοντας ζωτικής σημασίας αποτελεί η παροχή ψυχολογικής και συναισθηματικής υποστήριξης σε λεχώνες που διατρέχουν κίνδυνο εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης.

Τέλος, κρίνεται απαραίτητη η διεξαγωγή περαιτέρω συλλογικών και διαχρονικών ερευνών μετά την λήξη της πανδημίας, έτσι ώστε να υπάρχουν αποτελέσματα πριν, κατά την διάρκεια και μετά την εμφάνιση της νόσου του COVID-19. Αυτό θα δώσει πιο ξεκάθαρες απαντήσεις στο κατά πόσο η πανδημία επηρέασε μακροχρόνια τον πληθυσμό των λεχώνων, καθώς και ποιοί παράγοντες συνέβαλαν στην εμφάνιση επιλόχειων καταθλιπτικών συμπτωμάτων.

6.1 Εισηγήσεις για περαιτέρω έρευνα

Το θέμα που εξετάστηκε στην παρούσα ανασκόπηση χρήζει περαιτέρω διερεύνηση και αξιολόγηση, εφόσον με την παρουσία της πανδημίας COVID-19 παρουσιάστηκε σημαντική αύξηση του επιπολασμού των συμπτωμάτων κατάθλιψης σε γυναίκες μετά τον τοκετό. Παράγοντες που αποδόθηκαν στην παρουσία περιοριστικών μέτρων και καραντίνας πρέπει να εξεταστούν περαιτέρω ώστε να παρθούν τα καταλληλότερα μέτρα για την αντιμετώπιση των υψηλών ποσοστών κατάθλιψης σε λεχώνες. Εισηγήσεις που μπορούν να ληφθούν υπόψη αποτελούν οι εξής:

- 1) Η διεξαγωγή ποιοτικών μελετών, με μεγαλύτερο δείγμα λεχώνων όπου θα αξιολογούνται οι εμπειρίες των γυναικών μετά τον τοκετό στο διάστημα περιορισμών στην πανδημία και μετά.
- 2) Η διεξαγωγή περαιτέρω έρευνών σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου εμφάνισης των συμπτωμάτων κατάθλιψης που σχετίζονται με την παρουσία της πανδημίας και ο προσδιορισμός τους.
- 3) Η διεξαγωγή συλλογικών και διαχρονικών μελετών σε εθνικό επίπεδο, όπου θα διερευνηθεί η συχνότητα της παρουσίας των συμπτωμάτων κατάθλιψης και τις συσχετίσεις της με παράγοντες, που ίσως να ενέχονται στην επικράτηση της καταθλιπτικής συμπτωματολογίας, μεταξύ των γυναικών μετά τον τοκετό. Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί ο εντοπισμός της σοβαρότητας και της έκτασης που καταλαμβάνει το φαινόμενο της επιλόχειας κατάθλιψης σε παγκόσμιο επίπεδο.
- 4) Ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση θεραπευτικών προγραμμάτων παροχής συναισθηματικής και ψυχολογικής υποστήριξης σε λεχώνες που διατρέχουν κίνδυνο εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης. Η παροχή υποστήριξης μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας συνάντησης ή η εφαρμογή προγραμμάτων ψυχολογικής υποστήριξης των λεχώνων σε κάθε κοινοτικό κέντρο.
- 5) Η διεξαγωγή περαιτέρω ερευνών μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, διαδικτυακής πλατφόρμας συμπλήρωσης εγγράφων ή χειρόγραφων για την αναγνώριση των προστατευτικών παραγόντων, με στόχο την αποτελεσματική πρόληψη εμφάνισης επιλόχειας κατάθλιψης και άλλων ψυχικών διαταραχών.
- 6) Ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή εκπαιδευτικών σεμιναρίων στους επαγγελματίες υγείας με σκοπό την ενημέρωσή τους για τις επιπτώσεις που επέφερε η πανδημία

στο πληθυσμό των λεχόνων, καθώς και την εκπαίδευση τους στην έγκαιρη αναγνώριση της καταθλιπτικής συμπτωματολογίας και συμπεριφοράς σε λεχώνες.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ghebreyesus, T. . A., 2020. Addressing mental health needs: an integral part of COVID-19 response. *World Psychiatry*, June, 19(2).

Cho, H. και συν., 2022. Association between social support and postpartum depression. 12(3128), pp. 1-9.

Fallon, V. και συν., 2021. Psychosocial experiences of postnatal women during the COVID-19 pandemic. A UK-wide study of prevalence rates and risk factors for clinically relevant depression and anxiety. *Journal of Psychiatric Research*, Τόμος 136, pp. 157-166.

Galletta, M. A. K. και συν., 2022. Postpartum depressive symptoms of Brazilian women during the COVID-19 pandemic measured by the Edinburgh Postnatal Depression Scale. *Journal of Affective Disorders*, Τόμος 296, p. 577–586.

Gildner, T. E. και συν., 2021. Associations between postpartum depression and assistance with household tasks and childcare during the COVID-19 pandemic: evidence from American mothers. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 21(828), pp. 1-14.

Lebel, C. και συν., 2020. Elevated depression and anxiety symptoms among pregnant individuals during the COVID-19 pandemic. *ournal of Affective Disorder*, Τόμος 277, pp. 5-13.

Tavares, I. . M. και συν., 2021. Adapting to Uncertainty: A Mixed-Method Study on the Effects of the COVID-19 Pandemic on Expectant and Postpartum Women and Men. *Frontiers in Psychology*, Τόμος 12, pp. 1-13.

Xiang, Y. T., Jin, Y. & Cheung, T., 2020. Joint International Collaboration to Combat Mental Health Challenges During the Coronavirus Disease 2019 Pandemic. *JAMA Psychiatry*, 77(10), p. 989.

Anon., χ.χ.

Bruce, D. F., 2020. *WebMD*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.webmd.com/depression/guide/postpartum-depression>

Health, S. C., 2022. *Stanford Children's Health*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.stanfordchildrens.org/en/topic/default?id=the-new-mother-taking-care-of-yourself-after-birth-90-P02693>

Holbrook, J. H., Hinrichs, T. . C. & Anaya, I., 2018. Economic and Health Predictors of National Postpartum Depression Prevalence: A Systematic Review, Meta-analysis, and Meta-Regression of 291 Studies from 56 Countries. *Frontiers In Psychiatry*, Τόμος 8, pp. 1-23.

Kaplan et al., Z. A. O. B. G. N. E. A. S. O. K. H. L. O. A. T. O. M., 2021. The Effect of COVID-19 Pandemic and Social Restrictions on Depression Rates and Maternal Attachment in Immediate Postpartum Women: a Preliminary Study. *Psychiatric Quarterly*, Τόμος 92, pp. 675-682.

Myers, S. & Emmott, E. H., 2021. Communication Across Maternal Social Networks During England's First National Lockdown and Its Association With Postnatal Depressive Symptoms. *frontiers in Psychology*, 12(648002), pp. 2-16.

Ostacoli, L. και συν., 2020. Psychosocial factors associated with postpartum psychological distress during the Covid-19 pandemic: a cross-sectional study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 20(703), pp. 1-8.

Rebbe, R., Lyons, V. H., Webster, . D. & Hornstein, . E. . P., 2021. Domestic Violence Alleged in California Child Maltreatment Reports During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Family Violence*, pp. 1-8.

Rico, B. V. S. και συν., 2021. Prevalence of Depression, Anxiety, and Perceived Stress in Postpartum Mexican Women during the COVID-19 Lockdown. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4627), pp. 2-9.

Shorey, S. και συν., 2018. Prevalence and incidence of postpartum depression among healthy mothers: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Psychiatric Research*, Τόμος 104, p. 235–248.

Spinola, O., Liotti, M., Speranza, A. M. & Tambelli, R., 2020. Effects of COVID-19 Epidemic Lockdown on Postpartum Depressive Symptoms in a Sample of Italian Mothers. *Frontiers in Psychiatry*, Τόμος 11, pp. 1-10.

Stojanov, J. και συν., 2021. The risk for nonpsychotic postpartum mood and anxiety disorders during the COVID-19 pandemic. *The International Journal of Psychiatry in Medicine*, 56(4), p. 228–239.

Usmani, S. και συν., 2021. Risk Factors for Postpartum Depression During COVID-19 Pandemic: A Systematic Literature Review. *Journal of Primary Care & Community Health*, Τόμος 12, pp. 1-9.

WHO, 2020. *Novel Coronavirus(2019-nCoV) Situation Report - 10*, s.l.: World Health Organization.

WHO, 2020. *World Health Organization*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov>

WHO, 2020. *World Health Organization*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/325947/New-Preventing-depression.pdf